

Yayına Geliş Tarihi: 28.11.2025
Yayına Kabul Tarihi: 06.04.2026
Online Yayın Tarihi: 17.04.2026

Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik
Araştırmalar Dergisi
Cilt:10, Yıl: 2026 Sayfa:1-24
ISSN: 2587-2206

ARAŞTIRMA MAKALESİ/RESEARCH ARTICLE

SİGORTA ŞİRKETLERİNDE FİNANSAL ANALİZ YÖNTEMLERİ VE SERMAYE YETERLİLİĞİ İLE KÂRLILIK İLİŞKİSİ

HAVVA ARABACI¹
MEHMET ARDA YILMAZ²

Özet

Bu çalışmanın amacı, sigorta şirketlerinde kullanılan finansal analiz yöntemlerini bütüncül bir çerçevede ele almak ve sermaye yeterliliği ile kârlılık göstergeleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Çalışmada öncelikle bilançolar, gelir tablosu ve nakit akım tabloları temel alınarak dikey analiz, yatay analiz ve oran analizi teknikleri teorik olarak açıklanmakta; ardından varsayımsal bir sigorta şirketine ait iki yıllık mali tablolar üzerinden kârlılık oranları ile sigortacılığa özgü hasar oranı, bileşik oran ve prim/öz kaynak oranı hesaplanmaktadır. Elde edilen bulgular, sermaye yeterliliği göstergeleri güçlü olduğunda özkaynak kârlılığı (ROE) ve aktif kârlılığının (ROA) yükseldiğini; hasar oranı ve bileşik orandaki artışın ise kârlılık üzerinde baskı yarattığını göstermektedir. Öncelikle bilanço, gelir tablosu ve nakit akış tablosu ele alınmakta; dikey analiz, yatay analiz ve oran analizi teknikleri kavramsal olarak açıklanmaktadır. Daha sonra, varsayımsal bir hayat dışı sigorta şirketine ait iki ardışık yıla ait finansal tablolar temel alınarak kârlılık oranları; hasar oranı, birleşik oran ve prim/özsermaye oranı gibi sigortacılığa özgü göstergelerle birlikte hesaplanmaktadır. Bulgular, daha güçlü sermaye yeterliliğinin özsermaye kârlılığı (ROE) ve aktif kârlılığı (ROA) ile ilişkili olduğunu, buna karşılık hasar oranı ve birleşik orandaki artışların kârlılık üzerinde aşağı yönlü baskı

¹ Öğr. Gör. Trakya Üniversitesi, Edirne Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Muhasebe ve Vergi Bölümü E-mail: arabacih@hotmail.com ORCID: 0000-0003-0212-6590

² Dr. Öğr. Üyesi, Trakya Üniversitesi, Edirne Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Finans Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, E-mail: mehmetardayilmaz@trakya.edu.tr ORCID: 0000-0003-2757-1404

Atıf/Citation: Arabacı H., & Yılmaz M. A., (2026). Sigorta Şirketlerinde Finansal Analiz Yöntemleri ve Sermaye Yeterliliği ile Kârlılık İlişkisi. *Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 10, 1-24.

oluşturduğunu göstermektedir. Sonuç olarak çalışma, sigorta şirketlerinde finansal analiz yöntemleri ile sermaye yeterliliği-kârlılık ilişkisini birlikte ele alarak yöneticiler, yatırımcılar ve düzenleyici otoriteler için sermaye yapısının izlenmesinde kullanılacak temel finansal göstergelere ilişkin uygulamalı bir değerlendirme sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sigortacılık Sektörü, Finansal Analiz, Oran Analizi, Sermaye Yeterliliği, Hasar Oranı, Kârlılık.

FINANCIAL ANALYSIS METHODS IN INSURANCE COMPANIES AND THE RELATIONSHIP BETWEEN CAPITAL ADEQUACY AND PROFITABILITY

Abstract

The aim of this study is to examine the financial analysis methods used in insurance companies within a comprehensive framework and to reveal the relationship between capital adequacy and profitability indicators. The study first explains vertical analysis, horizontal analysis and ratio analysis techniques theoretically, based on balance sheets, income statements and cash flow statements. It then calculates profitability ratios and insurance-specific loss ratio, combined ratio and premium/equity ratio using two years of financial statements from a hypothetical insurance company. The findings show that when capital adequacy indicators are strong, return on equity (ROE) and return on assets (ROA) increase, while increases in the loss ratio and combined ratio put pressure on profitability. First, the balance sheet, income statement and cash flow statement are examined; vertical analysis, horizontal analysis and ratio analysis techniques are explained conceptually. Subsequently, profitability ratios are calculated using financial statements from two consecutive years of a hypothetical non-life insurance company, together with insurance-specific indicators such as loss ratio, combined ratio, and premium/equity ratio. The findings indicate that stronger capital adequacy is associated with return on equity (ROE) and return on assets (ROA), whereas increases in the loss ratio and combined ratio exert downward pressure on profitability. Consequently, the study provides an applied assessment of key financial indicators that can be used by managers, investors, and regulatory authorities to monitor capital structure, by jointly addressing the capital adequacy-profitability relationship in insurance companies using financial analysis methods.

Keywords: Insurance Industry, Financial Analysis, Ratio Analysis, Capital Adequacy, Loss Ratio, Profitability.

GİRİŞ

Bireylerin ve işletmelerin karşılaşılabilecekleri çeşitli risklere karşı finansal güvence sağlayan sigortacılık sektörü, aynı zamanda ekonomik istikrara da önemli ölçüde katkıda bulunmaktadır. Güçlü ve sürdürülebilir bir finansal yapı sigorta şirketlerinin taahhütlerini yerine getirebilmeleri için en önemli özelliktir. Bu nedenle finansal analiz, şirketlerin finansal sağlamlığını değerlendirmek; kârlılık, likidite ve sermaye yeterliliği

düzeylerini ölçmek açısından kritik bir araçtır. Sigortacılık sektöründe finansal analiz genellikle dikey analiz, yatay analiz ve oran analizi yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilir. Bu yöntemler aracılığıyla şirketlerin finansal performansı, risk yönetimi uygulamalarının etkinliği ve finansal sürdürülebilirliği hakkında kapsamlı bilgi elde edilir (Akbulut & Gümüşkaya, 2022; Efe, 2023; Ulu & Bozdemir, 2025).

Sigorta şirketleri, topladıkları primler karşılığında sigortalıların karşılaşılabileceği zararları tazmin etmeyi taahhüt ederler. Bu nedenle, söz konusu yükümlülüklerin zamanında ve eksiksiz biçimde yerine getirilebilmesi için şirketlerin güçlü bir finansal yapıya sahip olmaları büyük önem taşımaktadır (Ulu ve Bozdemir, 2025: 125). Sigorta şirketlerinin finansal sağlamlığı yalnızca sigortalıların hak ve menfaatlerini değil, aynı zamanda finansal sistemin genel istikrarını da doğrudan etkilemektedir. Güçlü bir mali yapıya sahip şirketler, olağanüstü ekonomik koşullar altında dahi tazminat yükümlülüklerini yerine getirebilmekte ve böylece sistemik risklerin yayılmasını önleyebilmektedir (Kalaycı & Yılmaz, 2011: 79).

Bu bağlamda finansal analiz, sigorta şirketlerinin geçmiş performanslarının değerlendirilmesi, mevcut finansal durumlarının ölçülmesi ve geleceğe yönelik stratejik kararların sağlıklı biçimde alınmasına olanak sağlayan temel bir yönetim aracıdır. Finansal analiz sayesinde şirketlerin likidite düzeyi, kârlılığı, sermaye yeterliliği ve risk yönetimi etkinliği bütüncül biçimde değerlendirilebilmektedir. Ayrıca bu analizler, düzenleyici otoriteler (Örneğin Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu – SEDDK), yatırımcılar ve yöneticiler açısından da sermaye yapısının sürdürülebilirliği ve finansal istikrarın izlenmesi bakımından stratejik önem taşımaktadır (Kaya, 2020; Doğan & Erol, 2019; Uyar, 2019).

Sigorta şirketlerinin finansal yeterliliğinin izlenmesinde; yükümlülüklerini yerine getirme kabiliyetleri, teknik karşılıkları, finansal oranları ve reasürans koruma düzeyleri dikkate alınmalıdır. Bu göstergelerin düzenli biçimde izlenmesi hem sigorta sektörünün sürdürülebilirliğinin hem de finansal sistemin bütünlüğünün korunması açısından kritik öneme sahiptir (Doğan ve Erol, 2019: 58).

Sigorta sektörünün finansal yapısının değerlendirilmesine yönelik çalışmalar literatürde önemli bir yer tutmaktadır (Çakmak & Hayırsever Baştürk, 2019; Akbulut & Gümüşkaya, 2022; Ayyıldız, 2024; Efe, 2023; Ulu & Bozdemir, 2025). Bununla birlikte, Türkiye'deki sigorta şirketlerine ilişkin güncel dönem karşılaştırmalarının ve sermaye yeterliliği ile kârlılık

arasındaki ilişkinin şirket düzeyinde finansal oranlar kullanılarak analiz edildiği çalışmaların hâlâ sınırlı olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, sermaye yapısının finansal performans üzerindeki etkisini ortaya koyan, oran analizine dayalı kapsamlı ampirik araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, sigorta şirketlerinin finansal performansını yatay analiz ve oran analizi yöntemleri aracılığıyla incelemek ve sermaye yeterliliği ile kârlılık arasındaki ilişkiyi ortaya koyarak mevcut literatürdeki bu boşluğu doldurmaktır.

Çalışma, güncel finansal göstergeler ile uygulamalı bir örnek üzerinden değerlendirme yapması nedeniyle hem sektör yöneticilerine hem yatırımcılara hem de düzenleyici kurumlara karar destek niteliğinde özgün katkı sunmayı hedeflemektedir.

1. SİGORTA ŞİRKETLERİNİN FİNANSAL TABLOLARI

Sigorta şirketlerinin finansal tabloları, genel işletmelerin finansal tablolarına benzer olmakla birlikte sigortacılık faaliyetlerinin doğası gereği sektöre özgü teknik kalemleri de içermektedir. Bu tablolar, hem Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) hem de Sigortacılık Hesap Planı ve Finansal Tablolar Tebliği çerçevesinde hazırlanmaktadır (SEDDK, 2024).

1.1. Temel Finansal Tablolar

Sigorta şirketlerinin finansal yapısını ve performansını analiz edebilmek için öncelikle temel finansal tabloların doğru biçimde okunması ve yorumlanması gerekmektedir. Bu kapsamda bilançolar, gelir tabloları ve nakit akım tabloları, şirketin varlık-yükümlülük yapısını, gelir-gider dengesini ve nakit yaratma kapasitesini ortaya koyan ana bilgi kaynaklarıdır. Aşağıda bu finansal tabloların yapısı ve sigorta şirketleri açısından taşıdığı önem özetlenmiştir.

1.1.1. Bilanço (Finansal Durum Tablosu)

Bilanço, sigorta şirketinin belirli bir tarihteki finansal durumunu gösteren temel finansal tablolardan biridir. Bu tablo, işletmenin sahip olduğu varlıklar ile bu varlıkların hangi kaynaklardan finanse edildiğini ortaya koymaktadır. Sigorta şirketlerinin bilançosu, aktifler (varlıklar) ve pasifler (yükümlülükler ve özkaynaklar) olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır (SEDDK, 2024).

Aktifler; şirketin ekonomik fayda sağlaması beklenen kaynaklarını ifade etmekte olup, sigorta şirketleri açısından başlıca aktif kalemleri nakit

ve nakit benzerleri, finansal yatırımlar, reasürans alacakları, sigorta teknik karşılıklarından doğan alacaklar, maddi duran varlıklar ve maddi olmayan duran varlıklar oluşturmaktadır. Bu kalemler, sigorta şirketlerinin hem likidite yönetimini hem de uzun vadeli faaliyet kapasitesini yansıtmaktadır.

Pasifler ise sigorta şirketinin mevcut yükümlülüklerini ve özkaynak yapısını göstermektedir. Bu kapsamda pasifler; sigorta borçları, reasürans borçları, sigorta teknik karşılıkları ve özkaynaklar şeklinde sınıflandırılmaktadır. Özellikle teknik karşılıklar, sigorta şirketlerinin üstlendikleri riskler karşılığında ayırmak zorunda oldukları yükümlülükleri ifade etmekte olup, bilançonun en ayırt edici unsurlarından biridir. Özkaynaklar ise ortakların şirkete koyduğu sermaye ile geçmiş dönem kâr veya zararlarının birikimini göstermektedir (SEDDK, 2024).

Bu yönüyle bilanço, sigorta şirketlerinin finansal sağlamlığının, sermaye yeterliliğinin ve risk taşıma kapasitesinin değerlendirilmesinde temel bir analiz aracıdır.

1.1.2. Gelir Tablosu

Sigorta şirketleri, faaliyet konuları gereği klasik üretim veya ticaret işletmelerinden farklı bir gelir ve gider yapısına sahiptir. Bu farklılık, sigortacılık faaliyetinin risk transferi ve belirsizlik yönetimi üzerine kurulu olmasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle sigorta şirketlerinin finansal tabloları, özellikle gelir tablosu, teknik (sigortacılık faaliyetinden doğan) ve teknik olmayan (yatırım ve diğer faaliyetlerden doğan) olmak üzere iki ana bölümde incelenmektedir (Akdoğan & Tenker, 2010).

Sigorta şirketlerinin gelir tablosu, sigortacılık faaliyetinin performansını ölçmeye yönelik olarak teknik gelir ve giderlerin ayrıntılı biçimde raporlandığı bir yapıya sahiptir. Türkiye’de faaliyet gösteren sigorta şirketleri için bu yapı, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu (SEDDK) tarafından yayımlanan Tekdüzen Hesap Planı ve ilgili finansal raporlama yönetmelikleri çerçevesinde düzenlenmektedir (SEDDK, 2021a).

Gelir tablosunun temel amacı, belirli bir faaliyet döneminde şirketin teknik kârlılığını ve toplam finansal performansını ortaya koymaktır. Bu kapsamda teknik bölüm, doğrudan sigorta sözleşmelerinden kaynaklanan gelir ve giderleri içerirken; teknik olmayan bölüm, yatırım faaliyetlerinden elde edilen gelirler ile genel yönetim giderlerini kapsamaktadır (Gençtürk, 2016).

1.1.2.1. Teknik Bölüm Gelir ve Giderleri

Teknik bölüm, sigorta şirketinin ana faaliyet konusu olan sigortacılık işlemlerinin sonucunu göstermesi bakımından büyük önem taşımaktadır. Teknik bölümde yer alan başlıca kalemler; prim gelirleri, reasürans işlemleri, hasar ve tazminat giderleri ile teknik giderlerdir.

Prim Gelirleri: Sigorta şirketinin sigortalılardan tahsil ettiği bedelleri ifade etmektedir. Ancak gelir tablosunda yalnızca tahsil edilen primler değil, kazanılmış primler dikkate alınmaktadır. Kazanılmış primler, ilgili döneme isabet eden ve risk süresi tamamlanan prim tutarlarını ifade etmektedir (Kaya, 2014). Brüt yazılan primlerden reasüransa devredilen primler düşüldükten sonra net yazılan primlere ulaşılmakta, ardından dönemsel kazanım düzeltmeleri yapılarak kazanılmış net primler hesaplanmaktadır. Bu yaklaşım, gelirlerin dönemsellik ilkesine uygun biçimde raporlanmasını sağlamaktadır (Akdoğan & Tenker, 2010).

Reasürans Gelir ve Giderleri: Reasürans, sigorta şirketlerinin üstlendikleri risklerin bir kısmını başka sigorta veya reasürans şirketlerine devretmeleri anlamına gelmektedir. Bu uygulama, risk yoğunlaşmasını azaltmak ve finansal istikrarı sağlamak amacıyla kullanılmaktadır (Gençtürk, 2016).

Gelir tablosunda reasürans işlemleri hem gelir hem de gider kalemi olarak yer almaktadır. Reasüransa devredilen primler gider olarak kaydedilirken, reasürörlerden alınan komisyonlar ve hasar payları gelir olarak muhasebeleştirilmektedir. Bu yönüyle reasürans işlemleri, teknik kârın oluşumunda önemli bir denge unsuru oluşturmaktadır (SEDDK, 2021b).

Hasar ve Tazminat Giderleri: Sigorta sözleşmeleri kapsamında meydana gelen rizikolar sonucunda sigortalılara yapılan veya yapılması beklenen ödemeleri kapsamaktadır. Bu kalem, sigorta şirketlerinin en büyük gider kalemlerinden biri olup teknik kârlılığı doğrudan etkilemektedir (Ünal, 2019).

Hasar giderleri yalnızca ödenmiş hasarları değil, aynı zamanda muallâk hasar karşılıklarını da içermektedir. Muallâk hasar karşılıkları, gerçekleşmiş ancak henüz ödenmemiş veya tutarı kesinleşmemiş hasarlar için ayrılan karşılıklardır. Reasürans yoluyla devredilen hasar payları ise bu tutarlardan düşülerek net hasar gideri hesaplanmaktadır (Kaya, 2014).

Teknik Giderler: Sigortacılık faaliyetinin yürütülmesi sırasında ortaya çıkan ve doğrudan üretimle ilişkili giderlerdir. Bu kapsamda acente komisyonları, poliçe düzenleme giderleri ve hasar yönetim giderleri teknik giderler arasında yer almaktadır (Gençtürk, 2016).

Teknik giderlerin kontrolü, sigorta şirketlerinin rekabet gücü ve sürdürülebilir kârlılığı açısından kritik öneme sahiptir. Özellikle dağıtım kanallarına ödenen komisyonlar, prim gelirleriyle karşılaştırılmalı olarak analiz edilmektedir (Ünal, 2019).

Teknik Kâr Kavramı: Teknik kâr, teknik gelirler ile teknik giderler arasındaki farkı ifade etmektedir. Sigorta şirketinin esas faaliyet alanındaki başarısını ölçen en önemli göstergelerden biri olan teknik kâr, şirketin risk fiyatlandırma ve hasar yönetimi performansını yansıtmaktadır (Akdoğan & Tenker, 2010). Teknik kârın negatif olması durumunda, şirket yatırım gelirleri sayesinde dönem kârı elde edebilse dahi, uzun vadede finansal sürdürülebilirlik açısından risk oluşmaktadır. Bu nedenle teknik kârlılık, sigorta şirketleri için temel performans ölçütlerinden biri olarak kabul edilmektedir (Gençtürk, 2016).

1.1.2.2. Teknik Olmayan Bölüm ve Yatırım Gelirleri

Sigorta şirketleri, topladıkları primleri ve ayırdıkları teknik karşılıkları finansal piyasalarda değerlendirmektedir. Bu faaliyetler sonucunda elde edilen faiz, temettü ve sermaye kazançları yatırım gelirlerini oluşturmaktadır. Teknik olmayan bölüm, bu gelirler ile genel yönetim giderlerini içermektedir (Kaya, 2014).

Yatırım gelirleri, özellikle teknik kârın yetersiz kaldığı dönemlerde sigorta şirketlerinin toplam kârlılığını destekleyen önemli bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Ancak TFRS 17 ile birlikte, teknik sonuçların yatırım sonuçlarından daha net ayrıştırılması amaçlanmıştır (KGK, 2023).

1.1.3. Nakit Akım Tablosu

Nakit akım tablosu, işletmenin belirli bir dönemde gerçekleştirdiği nakit ve nakit benzeri giriş ve çıkışlarını sistematik bir biçimde gösteren temel finansal tablolardan biridir. Bu tablo, işletmenin likidite durumu, nakit yaratma kapasitesi ve finansal esnekliği hakkında kullanıcılara önemli bilgiler sunmaktadır. TMS 7 kapsamında nakit akımları; faaliyet, yatırım ve finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akımları olmak üzere üç ana grupta sınıflandırılmaktadır (KGK, 2023).

Faaliyetlerden kaynaklanan nakit akımları, işletmenin esas gelir getirici faaliyetlerinden doğan nakit hareketlerini ifade etmekte olup, işletmenin sürdürülebilir operasyonel performansının değerlendirilmesinde temel gösterge olarak kabul edilmektedir. Yatırım faaliyetlerine ilişkin nakit akımları, uzun vadeli varlıkların edinimi ve elden çıkarılmasıyla ilgili nakit hareketlerini kapsarken; finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akımları ise işletmenin özkaynak ve borç yapısında meydana gelen değişiklikleri yansıtmaktadır (Akdoğan & Tenker, 2010).

Sigorta şirketleri açısından nakit akım tablosu, prim tahsilatları, hasar ödemeleri, reasürans işlemleri ve yatırım faaliyetlerinden doğan nakit hareketlerinin analiz edilmesi bakımından özel bir öneme sahiptir. Bu bağlamda nakit akım tablosu, gelir tablosu ve finansal durum tablosunu tamamlayıcı nitelikte olup, sigorta şirketlerinin finansal sağlamlığının değerlendirilmesinde kritik bir rol oynamaktadır (Gençtürk, 2016).

1.2. Sektöre Özgü Finansal Tablolar

Bu bölüm Teknik Karşılıklar Tablosu, Reasürans ile İlgili Tablolar başlıkları altında incelenmiştir.

1.2.1. Teknik Karşılıklar Tablosu

Sigorta şirketleri, üstlendikleri riskler nedeniyle gelecekte ödemek zorunda kalabilecekleri tazminat ve yükümlülükleri karşılamak amacıyla teknik karşılıklar ayırırlar. Bu tablo şu kalemlerden oluşmaktadır (SEDDK, 2024; Uyar, 2019):

Kazanılmamış Prim Karşılığı (KPK): Poliçe süresi devam eden primlerin henüz kazanılmamış kısmı için ayrılan karşılıktır.

Muallâk Tazminat Karşılığı (MTK): Raporlanmış veya raporlanmamış ancak gerçekleşmiş hasarlar için ayrılır.

Matematik Karşılıklar: Özellikle hayat sigortalarında, poliçe sahiplerine gelecekte ödenecek tutarların bugünkü değeri olarak hesaplanır.

1.2.2. Reasürans ile İlgili Tablolar

Reasürans, sigorta şirketlerinin risklerini başka sigorta veya reasürans şirketlerine devretmesidir.

Reasürans tabloları, reasürans sözleşmelerinden kaynaklanan:

- Reasürans alacakları (varlıklar)
- Reasürans borçları (yükümlülükler)

gibi kalemlerin finansal durum tablosunda ve dipnotlarda ayrıntılı şekilde gösterildiği tablolardır.

Bu tabloların amacı; her bir reasürans kaleminin dönem içindeki hareketini açıkça göstermek ve finansal tablolardaki net durumunu kullanıcılara anlatmaktır.

2. FİNANSAL ANALİZ

Sigorta şirketlerinin topladıkları primler karşılığında üstlendikleri yükümlülükleri karşılayabilmeleri, sağlam ve güçlü bir finansal yapıya sahip olmalarını gerektirmektedir. Bu finansal güç ise kapsamlı finansal analiz süreçleri aracılığıyla değerlendirilmektedir (Ulu ve Bozdemir, 2025:126).

Finansal analiz, sigorta şirketlerinin mali durumlarını izleme ve stratejik kararlar alma sürecinde vazgeçilmez bir araçtır. Dikey, yatay ve oran analizleriyle şirketin finansal sağlamlığı, kârlılığı, likiditesi ve sermaye yeterliliği değerlendirilmektedir. Bu analizler, yatırımcı güveninin tesisinde, regülasyon süreçlerinde ve uzun vadeli sürdürülebilirlikte temel bir rol oynamaktadır.

Finansal analizin temel amacı, bir işletmenin finansal durumu, faaliyet sonuçları ve genel finansal performansını değerlendirmek suretiyle geleceğe yönelik öngörülerde bulunmak ve finansal bilgi kullanıcılarına karar alma süreçlerinde yararlı bilgiler sunmaktır. Sigorta şirketlerinin finansal durumlarını ve performanslarını değerlendirmek için ise likidite, faaliyet, sermaye yeterliliği ve kârlılık oranlarına dayalı analizler gerçekleştirilmektedir (Ulu ve Bozdemir, 2025:126).

Sigorta sektöründe bu analizler ile amaçlananlar aşağıda ifade edilmektedir.

- Şirketin mali sağlamlığını ve sürdürülebilirliğini değerlendirmek,
- Likidite, karlılık ve sermaye yeterliliğini analiz etmek,
- Risk yönetimi ve rezerv politikalarının etkinliğini ölçmek,
- Yatırımcılar, düzenleyici kurumlar (örneğin: SEDDK) ve yöneticiler için karar desteği sağlamaktır.

Bu analizler, yatırımcılar, düzenleyici otoriteler (örneğin SEDDK) ve şirket yönetimi açısından stratejik öneme sahiptir.

2.1. Finansal Analiz Yöntemleri

Finansal analiz, işletmelerin mali tabloları üzerinden kârlılık, likidite, borçluluk ve sermaye yeterliliği gibi göstergeleri inceleyerek, finansal yapının güçlü ve zayıf yönlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır (Fraser & Ormiston, 2016). Sigortacılık sektöründe ise bu analizler genellikle dikey analiz, yatay analiz ve oran analizi yöntemleriyle gerçekleştirilmektedir (Rejda & McNamara, 2017).

2.1.1. Dikey (Yapısal) Analiz

Her bir bilanço kalemi, toplam aktif veya pasif içindeki payına göre değerlendirilmektedir. Bu yöntem, finansal yapının dengesini ölçmektedir.

2.1.2. Yatay (Karşılaştırmalı) Analiz

Yatay analiz, finansal tabloların iki veya daha fazla dönemine ait verilerin yanyana getirilerek karşılaştırılması esasına dayanmaktadır. Bu analizde her bir hesap kaleminin önceki dönemle (bazen birkaç dönemle) farkı tutar ve yüzde olarak hesaplanır; böylece artış, azalışlar saptanarak analiz edilmektedir. Bir dönem ile başka bir dönem arasındaki büyüme veya gerileme sigorta şirketinin performans eğilimlerini göstermede etkilidir.

2.1.3. Oran Analizi

Oran, iki veri parçası arasındaki ilişkiyi kişiselleştiren bir göstergedir. Oran analizi, temel finansal tablolarda (bilanço ve gelir tabloları) bulunan çeşitli veri parçaları arasındaki değişikliklerin incelenmesi, yorumlanması ve değerlendirilmesine dayanır. Hesaplanan oranlar; yüzdeler, katlar (veya çarpımlar) olarak ifade edilir (Öztürk vd., 2022).

Oran analizi, bir şirketin borç ödeme kapasitesi, varlık dağılımı, dış kaynak kullanımı ve kârlılık hedefi arasında anlamlı bağlar kurulmasına yardımcı olur. Oranlardan elde edilen bulguların tablo hâlinde sunulması kadar, bu göstergelerin zaman içinde ve sektör ortalamalarıyla karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi ve doğru biçimde yorumlanması da önem taşımaktadır (Aktaş, 2008; Berkdemir & Altun, 2018; Uyar, 2019).

Sigorta sektöründe oran analizi yapılırken, finansal sağlığı değerlendirmek, şirketin finansal durumu hakkında bilgi edinmek ve potansiyel riskleri belirlemek için çeşitli finansal oranlar kullanılır. Sigorta şirketlerinin finansal durumunu değerlendirmede en sık kullanılan yöntem oran analizidir.

2.1.3.1. Likidite ve Aktif Kalitesine İlişkin Oranlar

Cari Oran: Cari oran, bir şirketin kısa vadeli ödeme taahhütlerini yerine getirme gücünü gösteren temel likidite oranıdır. Bu oran, şirketin dönen varlıklarının kısa vadeli yabancı kaynaklarına bölünmesiyle hesaplanmakta ve cari oranın 1,5–2 bandında olması literatürde genel olarak “güvenli” aralık olarak kabul edilmektedir (Akgüç, 2008; Çabuk & Lazol, 2016). Oranın 1’in altına gerilemesi kısa vadeli borç ödeme gücüne ilişkin riskleri artırırken, aşırı yüksek değerler ise atıl dönen varlık tutarının yükseldiği ve kaynakların etkin kullanılmadığı yönünde yorumlanabilir (Aktaş, 2008; Uyar, 2019).

Nakit Oranı: Nakit oranı, bir işletmenin kısa vadeli yükümlülüklerini yalnızca hazır değerler ve benzerleri ile karşılama kapasitesini gösteren daha ihtiyatlı bir likidite göstergesidir. Bu oran, kasa ve bankalar ile kolayca nakde çevrilebilir menkul kıymetlerin kısa vadeli borçlara bölünmesiyle hesaplanmaktadır. Mali analiz literatüründe, faaliyetlerini sürdüren işletmeler için nakit oranının yaklaşık 0,20 düzeyinin altına düşmemesinin, kısa vadeli borçların karşılanması açısından daha güvenli bir yapı sunduğu ifade edilmektedir (Akgüç, 2008; Çabuk & Lazol, 2016). Oranın çok düşük olması kısa vadeli yükümlülüklerin karşılanmasında stres yaratabilecek bir yapıyı gösterirken, aşırı yüksek nakit oranları da fonların getirisi düşük hesaplarda tutulduğu ve kaynakların yeterince etkin kullanılmadığı riskine işaret etmektedir (Uyar, 2019). Nakit Oranının Hesaplanması;

$$\text{Nakit Oranı} = \frac{\text{Nakit ve Nakit Benzeri Varlıklar}}{\text{Kısa Vadeli Yükümlülükler}}$$

Likidite Oranı: Likidite oranı, işletmenin kısa vadeli borçlarını karşılama kapasitesini daha geniş kapsamlı bir bakış açısıyla değerlendiren bir göstergedir. Sigorta sektöründe, likidite oranının 1 veya üzerinde olması finansal istikrar göstergesi olarak kabul edilmektedir. Oranın 1’in altında olması, kısa vadeli borçların karşılanmasında yetersizlik riskine işaret edebilir.

$$\text{Likidite Oranı} = \frac{\left[\begin{array}{c} \text{Nakit ve Nakit Benzeri Varlıklar + Finansal Varlıklar} \\ \text{ile Riski Sigortalılara Ait Finansal Yatırımlar} \\ \text{(Riski Hayat Sigortası Sahiplerine} \\ \text{Ait Finansal Yatırımlar Hariç)} \end{array} \right]}{\text{Kısa Vadeli Yükümlülükler}}$$

şeklinde hesaplanmaktadır (Umut, 2020:291).

2.1.3.2. Sermaye Yeterliliğine İlişkin Oranlar

Şirketlerin sermaye yapılarını gösteren sermaye yeterlilik oranları, varlıklarla kaynakların karşılanma yeteneğini göstermektedir. Bu oranlar, Brüt Yazılı Primler/Özsermaye, Brüt Yazılı Primler/Toplam Aktifler, Özsermaye oranı (özsermaye / toplam kaynaklar) ve Özsermaye/Sigorta kısa ve uzun vadeli teknik karşılıklardan oluşmaktadır. Sermaye yeterlilik oranı yüksek olan sigorta şirketleri, sermaye yapılarının güçlü olduğunu göstermektedir. Güçlü sermaye yapısına sahip şirketler, daha yüksek güvenilirliğe sahip oldukları için potansiyel sigortalılar için daha çekici olabilmektedir. Ayrıca bu oranın yüksek olması borçlanma maliyetlerinin düşük olmasını sağlamaktadır (Ulu ve Bozdemir, 2025: 134).

Alınan Primlerin Özkaynaklara Oranı: Alınan primlerin özkaynaklara oranı, sigorta işletmesinin ürettiği prim hacminin mevcut özsermaye tarafından ne ölçüde desteklendiğini gösteren önemli bir sermaye yeterliliği göstergesidir. Bu oran, sigorta işletmesinin üstlendiği sigortacılık riskleri karşılığında sahip olduğu sermaye gücünü ortaya koymakta ve şirketin risk alma kapasitesinin değerlendirilmesinde kullanılmaktadır (Umut, 2020: 294; Kaya, 2018: 176).

Alınan primlerin özkaynaklara oranı, yazılan prim tutarının özkaynak toplamına bölünmesiyle elde edilmektedir. Literatürde, söz konusu oranın 4 değerini aşmaması gerektiği belirtilmekte olup, bu eşik değer üzerinde gerçekleşmesi özkaynak yapısının prim üretimini karşılamakta yetersiz kaldığı ve finansal risk seviyesinin yükseldiği şeklinde değerlendirilmektedir (Başpınar, 2005:14). Düşük olması ise daha ihtiyatlı bir mali yapı benimsendiğini ifade etmektedir.

Bu oranın sektör ortalamaları ve önceki dönem verileriyle birlikte değerlendirilmesi, sigorta şirketlerinin aşırı risk alıp almadıklarının ve özkaynak yapısının yeterliliğinin tespit edilmesine imkân sağlamaktadır. Bu yönüyle oran, özellikle karşılaştırmalı finansal analiz çalışmalarında önemli bir gösterge olarak kullanılmaktadır (Umut, 2020: 295).

Özkaynakların Aktif Toplamı Oranı: İşletmenin uzun vadeli borç ödeme kapasitesini değerlendirmede kullanılan önemli bir finansal göstergedir. Bu oran, işletmenin toplam varlıklarının hangi ölçüde ortaklar veya sahipler tarafından sağlanan özkaynaklarla finanse edildiğini ortaya koymaktadır (Kalaycı & Yılmaz, 2011:83). Literatürde, söz konusu oranın 0,50 seviyesinde olmasının finansal yapı açısından uygun ve yatırım

yapılabilir nitelikte kabul edildiği belirtilmektedir. Bununla birlikte, gelişmekte olan ekonomilerde piyasa koşullarının etkisiyle oranın yaklaşık 0,40 seviyelerinde gerçekleşmesi de olağan bir durum olarak değerlendirilmektedir (Öniz & Aydın, 2019:75).

Özkaynakların Teknik Karşılıklara (Brüt) Oranı: Sigorta işletmelerinde teknik karşılıkların ne ölçüde özkaynaklarla finanse edilebildiğini değerlendiren önemli bir mali yapısal göstergedir.

Sigorta şirketlerinde teknik karşılıklar, yürürlükteki sigorta sözleşmelerinden doğan mevcut ve muhtemel yükümlülüklerin karşılanması amacıyla ayrılan ve sigorta tekniğine dayalı olarak hesaplanan zorunlu karşılıklardır. Teknik karşılıklar, sigorta işletmelerinin mali yapısının güvenilirliğini sağlamak ve sigortalıların haklarını korumak açısından temel öneme sahiptir (Umut, 2020: 247; Kaya, 2018: 133). Türkiye’de teknik karşılıklar, Sigortacılık Kanunu ve Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinin Teknik Karşılıklarına ve Bu Karşılıkların Yatırılacağı Varlıklara İlişkin Yönetmelik çerçevesinde düzenlenmektedir.

Teknik Karşılık Türleri; kazanılmamış primler karşılığı, devam eden riskler karşılığı, muallâk hasar karşılığı, dengeleme karşılığı, matematik karşılıklar, ikramiye ve indirimler karşılığıdır (hayat branşı).

Teknik karşılıklar, sigorta şirketlerinin temel yükümlülük kalemleri olup, şirketlerin mali yeterliliği, risk yönetimi ve finansal istikrarı açısından kritik öneme sahiptir. Bu karşılıkların doğru hesaplanması ve yeterli düzeyde tutulması, hem düzenleyici otoriteler hem de sigortalılar açısından güven unsuru oluşturmaktadır.

Bu oran, sigorta şirketinin üstlendiği sigortacılık risklerini karşılamak amacıyla ayırdığı teknik karşılıkların, şirketin iç kaynakları tarafından hangi düzeyde desteklendiğini ortaya koymaktadır. Başka bir ifadeyle, teknik karşılıkların iç kaynaklarla karşılanma gücünü ortaya koymaktadır (Umut, 2020:290). Bu oran, özkaynakların sigortacılık teknik karşılıklarına bölünmesi yoluyla hesaplanmaktadır.

Sigorta şirketlerinde özkaynak tutarı ise şu bileşenlerin toplam ve farklarından oluşmaktadır:

Özkaynaklar = [Ödenmiş Sermaye + Sermaye Yedekleri + Kâr Yedekleri+ Dönem Net Kârı+ Geçmiş Yıllar Kârları]- [Dönem Net Zararı + Geçmiş Yıllar Zararları]

Oranın yüksek olması, sigorta işletmesinin mali yapısının güçlü olduğunu ve teknik yükümlülüklerini özkaynaklarıyla karşılama kapasitesinin yüksek bulunduğunu göstermektedir. Buna karşılık, oranın düşük seviyelerde seyretmesi, teknik karşılıkların finansmanında dış kaynaklara daha fazla bağımlı olduğuna ve mali riskin arttığına işaret etmektedir. Bu yönüyle oran, sigorta şirketlerinin sermaye yeterliliği ve finansal dayanıklılığının değerlendirilmesinde önemli bir gösterge olarak kabul edilmektedir.

2.1.3.3. Faaliyet ve Tahsil Kabiliyetine İlişkin Oranlar

Sigorta şirketlerinin faaliyete ve tahsilât yeteneklerine ilişkin oranlarının hesaplanmasında kullanılmaktadır. 1'in altında çıkması beklenmektedir.

Tazminat Tediye Oranı (Hasar Primi Oranı): Tazminat tediye oranı, bir sigorta işletmesinin cari dönemde ödemiş olduğu tazminatlar ile bir önceki dönemden devredilen ve vadesi cari döneme yansıyan tazminat yükümlülüklerini ne ölçüde karşılayabildiğini gösteren önemli bir performans göstergesidir. Bu oran, gerçekleşen net hasarın kazanılmış net prime bölünmesiyle hesaplanmaktadır ve genellikle 0,60 ile 0,80 aralığında olması beklenmektedir. Oranın düşük seviyelerde gerçekleşmesi, sigorta işletmesinin hasar ödeme sürecinde gerekli özeni göstermediği ve bu durumun sigortalı nezdinde güven sorununa yol açabileceği yönünde değerlendirilebilmektedir (Başpınar, 2005:16-20). Bu bağlamda söz konusu oran, şirketin üstlendiği tazminat yükümlülüklerinin ne kadarını fiilen ödediğini yansıtan temel bir göstergedir.

Konservasyon Oranı: Konservasyon oranı, sigorta şirketinin elde ettiği net primlerin brüt primlere oranını ifade eden ve şirketin üstlendiği risklerin hangi ölçüde bünyede tutulduğunu gösteren bir risk yönetimi göstergesidir (Ayyıldız, 2024:27). Konservasyon kavramı, reasürans yoluyla devredilmeyen ve şirket tarafından elde tutulmaya devam edilen riskleri temsil etmektedir. Oran için ideal kabul edilen tek bir standart değer bulunmamakla birlikte, sektör ortalamasının üzerinde gerçekleşmesi güçlü risk üstlenme kapasitesinin ve sağlıklı portföy yönetiminin bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir (Ulu & Bozdemir, 2025:132).

2.1.3.4. Karlılığa İlişkin Oranlar

Varlıkların ve sermayenin ne kadar verimli kullanıldığını gösteren karlılık oranları için genel kabul görmüş bir değer bulunmamakla birlikte, bu oranların sektör ortalamasından yüksek olması arzu edilmektedir.

Net Kâr Marjı: Net Kâr / Prim Geliri oranı, her 1 TL primden elde edilen kârı belirleyebilmek için hesaplanmaktadır.

Öz Sermaye Kârlılığı (ROE): Öz sermaye kârlılığı, işletmenin ortakları tarafından sağlanan öz kaynakların ne ölçüde kâra dönüştürülebildiğini ortaya koyan bir performans göstergesidir. Bu oran dönem net kârının özsermayeye bölünmesiyle hesaplanmakta ve özsermaye verimliliğinin değerlendirilmesinde kullanılmaktadır. ROE değerinin sektör ortalamasının üzerinde gerçekleşmesi, şirketin özkaynaklarını etkin biçimde değerlendirdiğini göstermektedir (Ulu & Bozdemir, 2025:138).

Aktif Kârlılığı (ROA): Aktif kârlılığı, işletmenin sahip olduğu toplam varlıkların kârlılık üretme kapasitesini ölçen bir finansal göstergedir. Bu oran, dönem kârının aktif toplamına bölünmesi yolu ile elde edilmektedir. ROA değerinin yüksek olması, işletmenin aktiflerini verimli şekilde kullanarak kârlı bir bilanço yapısı oluşturduğunu göstermektedir (Umut, 2020:291).

Net Hasar/Prim Oranı: Net hasar prim oranı, sigorta şirketinin karşılaştığı net hasar yükümlülüklerinin ne kadarını karşılayabildiğini gösteren bir göstergedir. Bu oran, ödenen net hasarlar ile net muallak hasar karşılıkları toplamından net devreden muallak hasar karşılıklarının düşülmesiyle elde edilen tutarın; cari yıl alınan net primler ile devreden kazanılmamış primler toplamından net kazanılmamış prim karşılıklarının çıkarılmasıyla elde edilen sonuca oranlanmasıyla hesaplanmaktadır (Berkdemir & Altun, 2018:81).

Brüt Hasar Prim Oranı: Brüt hasar prim oranı, ödenen hasarların alınan brüt primlere oranını ortaya koyan önemli bir kârlılık göstergesidir (Başpınar, 2005:15). Oran, brüt ödenen tazminatlar ile brüt muallâk tazminat karşılıklarındaki değişimin toplamının, brüt yazılan primler ile brüt kazanılmamış prim karşılıklarındaki değişimin farkına bölünmesiyle hesaplanmaktadır (Umut, 2020:291). Bu oranın düşük olması, şirketin hasar maliyetlerini etkin şekilde kontrol edebildiğini göstermekte ve sigorta şirketi için olumlu bir finansal performans göstergesi olarak değerlendirilmektedir (Berkdemir & Altun, 2018:81-82). Oranın yükselmesi ise sigorta kârlılığında azalma anlamına gelmektedir. Bu oran şu şekilde hesaplanmaktadır:

$$\text{Brüt Hasar Prim Oranı} = \frac{\left[\begin{array}{c} \text{Brüt Ödenen Tazminatlar} + \\ \text{Brüt Muallak Tazminat Karşılığında Değişim} \end{array} \right]}{\left[\begin{array}{c} \text{Brüt Yazılan Primler} - \\ \text{Brüt Kazanılmamış Primler Karşılığında Değişim} \end{array} \right]}$$

(Umut, 2020: 291).

Faaliyet Giderleri / Brüt Yazılan Primler Oranı ve Faaliyet Giderleri / Net Kazanılmış Primler Oranı: Faaliyet giderleri / brüt yazılan primler oranı, şirketin ürettiği primlerin ne kadarının faaliyet giderlerine ayrıldığını gösteren bir göstergedir. Diğer bir ilgili oran olan faaliyet giderleri / net kazanılmış primler oranı (gider oranı) ise komisyon ve diğer toplam giderlerin net primlere oranlanmasıyla hesaplanmakta olup, sigorta şirketlerinin ürettikleri her bir liralık prim karşılığında üstlendikleri gider yükünü değerlendirmede kullanılmaktadır (Ayyıldız, 2024:29).

Bileşik Oran (Net): Bileşik oran, sigorta şirketinin faaliyetlerinden elde ettiği kârlılığı değerlendirmek amacıyla kullanılan temel göstergelerden biridir. Bu oran, hasar/prim oranı ile gider oranının toplamı şeklinde hesaplanmaktadır.

$$\text{Bileşik Oran} = \text{Hasar Oranı} + \text{Gider Oranı}$$

Hasar oranı şu şekilde hesaplanır:

$$\text{Hasar Oranı} = \frac{\left[\begin{array}{c} \text{Ödenen Tazminatlar (Brüt)} + \\ \text{Brüt Muallak Tazminat Karşılığında Değişim} \end{array} \right]}{\left[\begin{array}{c} \text{Brüt Yazılan Primler} - \\ \text{Brüt Kazanılmamış Primler Karşılığında Değişim} \end{array} \right]}$$

Gider oranı ise:

$$\text{Gider Oranı} = \frac{[\text{Faaliyet Giderleri}]}{[\text{Net Yazılan Primler}]}$$

Şeklinde hesaplanmaktadır (Umut, 2020: 291). Mali durumu kötüleşen şirketlerde bu oran yüksek; iyi olan şirketlerde ise bu oran genelde düşük olarak çıkmaktadır.

3. UYGULAMA ÖRNEĞİ: ÖRNEK SİGORTA A.Ş.

Bu çalışmanın uygulama bölümünde, varsayımsal bir hayat dışı sigorta şirketine ait iki ardışık yıla (2023–2024) ilişkin mali tablolar esas alınmıştır.

Örnek Sigorta A.Ş. Finansal Göstergeleri

	2023	2024
Göstergeler	(₺)	(₺)
Toplam Prim Geliri	3.600.000	4.320.000
Ödenen Hasarlar	2.160.000	2.640.000
Faaliyet Giderleri	540.000	600.000
Dönem Net Kâr	180.000	225.000
Özkaynak	1.260.000	1.410.000
Toplam Aktif	3.000.000	3.600.000

Kullanılan veriler gerçek bir şirket performansını yansıtmamakta olup, yalnızca finansal analiz yöntemlerinin uygulamalı olarak gösterilmesi ve performans oranlarının hesaplanma süreçlerinin örneklendirilmesi amacıyla düzenlenmiştir.

3.1. Karşılaştırmalı Analiz

Örnek Sigorta A.Ş.'nin bazı mali tablo kalemlerinin karşılaştırmalı analizi Tablo 1.'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Örnek Sigorta A.Ş.'nin Karşılaştırmalı Analizi

	2023	2024	Değişim	Değişim
Göstergeler	(₺)	(₺)	(₺)	(%)
Toplam Prim Geliri	3.600.000	4.320.000	(+) 720.000	(+) 20
Ödenen Hasarlar	2.160.000	2.640.000	(+) 480.000	(+) 22
Faaliyet Giderleri	540.000	600.000	(+) 60.000	(+) 11
Dönem Net Kâr	180.000	225.000	(+) 45.000	(+) 25
Özkaynak	1.260.000	1.410.000	(+) 150.000	(+) 12
Toplam Aktif	3.000.000	3.600.000	(+) 600.000	(+) 20

İlk yıl olan 2023, baz yıl olarak alınmış; 2024 yılı ise inceleme dönemi olarak değerlendirilmiştir. İnceleme döneminde baz yılına kıyasla meydana gelen artış ve azalışlar aşağıda özetlenmiştir.

İnceleme döneminde ödenen hasarlarda %22 oranında artış gözlenirken, toplam prim gelirleri %20 oranında artmıştır. Bu durum, inceleme döneminde hasar yükünün sınırlı ölçüde arttığı şeklinde yorumlanabilir.

Toplam prim gelirlerinde %20 oranında artış yaşanmasına karşılık, faaliyet giderlerinde %11 oranında artış görülmüştür. Bu gelişme, inceleme döneminde gider kontrolünde iyileşme sağlanmış olabileceğine işaret etmektedir.

İnceleme döneminde prim gelirleri %20 artarken, faaliyet giderlerinde %11 ve ödenen hasarlarda %22 oranında artış meydana gelmiştir. Buna rağmen dönem net kârında %25 oranında artış gözlenmesi, teknik kârlılığın korunduğu şeklinde değerlendirilebilir.

Aktif toplamı inceleme döneminde %20 oranında artarken, dönem net kârındaki %25'lik artış, şirketin aktif verimliliğini (aktif kârlılığını) artırabildiğini göstermektedir.

Ayrıca, özsermayede %12 oranında artış yaşanmasına karşın dönem net kârının %25 oranında artması, inceleme döneminde sermaye getirisinin (özsermaye kârlılığının) yükseldiği şeklinde yorumlanabilir.

Toplam Prim Geliri inceleme döneminde %20 oranında artış gösterirken özkaynaklar %12 oranında artış göstermiştir. Prim gelirlerinin özkaynaklara göre daha hızlı arttığını göstermektedir.

3.2. Oran Hesaplamaları

Sigorta şirketlerinin performans ölçümünde kullanılan en önemli göstergeler arasında hasar oranı, gider oranı, bileşik oran, öz sermaye kârlılığı (ROE) ve aktif kârlılığı (ROA) yer almaktadır. Bu oranlar, şirketlerin operasyonel verimliliğini, risk yönetimi kabiliyetini ve genel finansal sürdürülebilirliğini ortaya koymaktadır (Outreville, 2013; Tasdemir & Alsu, 2024). Ayrıca finansal analiz sonuçları, yönetimlerin stratejik karar alma süreçlerinde, yatırımcı güveninin artırılmasında ve düzenleyici kurumların denetim faaliyetlerinde etkin bir biçimde kullanılmaktadır (Cummins, 2017; SEDDK, 2024a).

Finansal analiz sürecinde, sigorta şirketlerinin mali yapılarının değerlendirilmesinde “Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinin Mali Bünyelerine İlişkin Yönetmelik” 4. maddesinde yer alan oranlar ve tanımlar esas alınmıştır (Hazine Müsteşarlığı, 2007; Çakmak & Hayırsever Baştürk, 2019; Başpınar, 2005).

Örnek Sigorta A.Ş.’nin finansal performans oranları karşılaştırması ve değerlendirme Tablo 2.’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Finansal Performans Oranları Karşılaştırması

Oran	2023	2024	Değerlendirme

Hasar Oranı	%60	%61	Hasar yükü hafif artmıştır.
Gider Oranı	%15	%14	Gider kontrolü iyileşmiştir.
Bileşik Oran	%75	%75	Teknik kârlılık korunmuştur.
ROA	%6	%6	Aktif verimliliği sabittir.
ROE	%14	%16	Sermaye getirisi artmıştır.
Primler/özkaynaklar oranı	2,86	3,06	Prim gelirleri artmıştır.

Not: Tablo verileri, uygulama amacıyla kurgulanmış örnek bir sigorta şirketine ilişkin varsayımsal finansal göstergeler üzerinden hazırlanmıştır.

3.3. Yorum

Karşılaştırmalı analiz sonuçları incelendiğinde, sigorta şirketinin Toplam Prim Geliri 2023 yılında 3.600.000 lira iken 2024 yılında 4.320.000 liradır. İnceleme döneminde toplam prim gelirlerinde 720.000 lira ve %20 oranında bir artış olduğu ve bu artışın toplam gelir tabanını güçlendirdiği şeklinde yorumlanabilir. İnceleme döneminde gider oranının %15'ten %14'e düşmesi, şirketin faaliyet maliyetlerini daha etkin bir şekilde yönetebildiğini göstermektedir. Bu gelişme, literatürde finansal performansı etkileyen temel faktörler arasında yer alan gider kontrolünün (Berkdemir & Altun, 2018) şirket lehine iyileştiğini ortaya koymaktadır.

Hasar oranının %60'tan %61'e yükselmesi risk yükünde artış olduğunu gösterse de bileşik oranın %75 seviyesinde sabit kalması teknik kârlılığın korunabilmesine olanak sağlamıştır. Bu sonuç, güçlü reasürans politikaları ve dengeli risk üstlenme yaklaşımlarının mali yapıya olumlu yansıdığı şeklinde değerlendirilebilir (Ulu & Bozdemir, 2025).

ROE'nin %14'ten %16'ya yükselmesi, özkaynakların daha verimli kullanıldığını ve yatırımcı perspektifinden şirketin cazibesinin arttığını ortaya koymaktadır. ROA değerinin %6 seviyesinde sabit kalması ise aktif kullanım verimliliğinin korunduğunu göstermektedir. Bu bulgular, şirketin genel finansal sürdürülebilirliğinin güçlü olduğunu ve büyüme ile risk kontrolü arasında dengeli bir yönetim yaklaşımı benimsediğini göstermektedir.

Primler/özkaynaklar oranı 2023 yılında 2,86 olarak gerçekleşmiştir. 2024 yılında ise 3,06 düzeyine yükselmiştir. Oranı her iki yılda da literatürde kabul edilen (4) eşik değerinin altında kalmış olup, işletmenin özkaynak yapısının prim üretimini karşılamakta yeterli olduğu görülmektedir. Bununla birlikte oranının 2024 yılında 2023 yılına kıyasla artış göstermesi, prim üretiminin özkaynaklara göre daha hızlı büyüdüğüne

işaret etmektedir. Bu eğilimin devam etmesi durumunda, işletmenin finansal risk seviyesinin kontrol altında tutulabilmesi açısından özkaynak artışının prim büyümesiyle uyumlu şekilde sürdürülmesi önem arz etmektedir.

SONUÇ

Sigorta sektörü, ekonomik sistemin istikrarının sağlanması ve finansal risklerin yönetilmesi açısından stratejik önem taşıyan bir alandır. Sigorta şirketlerinin temel amacı, sigortalılardan toplanan primler karşılığında ileride doğabilecek tazminat yükümlülüklerini güvenilir bir şekilde karşılayabilmektir. Bu nedenle şirketlerin finansal açıdan güçlü ve sürdürülebilir bir yapıya sahip olmaları, yalnızca bireysel şirketler açısından değil, finansal sistemin tamamı için kritik bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir.

Bu çalışmada, varsayımsal bir hayat dışı sigorta şirketine ait iki ardışık yıla (2023–2024) ilişkin temel mali tablolar esas alınarak finansal analiz gerçekleştirilmiştir. Bilanço ve gelir tablosu kalemleri ile ilgili Karşılaştırmalı yatay analiz ve oran analizi teknikleri uygulanmış; kârlılık oranlarının yanı sıra sigortacılığa özgü hasar oranı, gider oranı, bileşik oran ve prim/özkaynak oranı hesaplanmıştır. Böylece sigorta şirketlerinde sermaye yeterliliği ile kârlılık göstergeleri arasındaki ilişki, bütüncül bir çerçevede değerlendirilebilmiştir.

Elde edilen bulgular, incelenen sigorta şirketinin prim üretimini artırarak gelir tabanını genişlettiğini, gider oranını düşürerek maliyet yönetiminde iyileşme sağladığını ve özkaynak kârlılığını yükselttiğini ortaya koymaktadır. Hasar oranındaki sınırlı artışa rağmen bileşik oranın sabit kalması, etkin risk yönetimi politikaları sayesinde teknik kârlılığın korunduğunu göstermektedir.

Çalışmanın bulguları, sigorta sektörüne ilişkin önceki çalışmalarla da genel olarak uyumludur. Özellikle sermaye yeterliliği ile kârlılık arasında pozitif yönlü ilişkinin gözlenmesi, Türkiye’de sigorta şirketlerinin finansal performansını oran analizi ve karşılaştırmalı yöntemlerle inceleyen Ulu ve Bozdemir (2025) ile Ayyıldız (2024) gibi çalışmaların sonuçlarını desteklemektedir. Bileşik oranın teknik kârlılık göstergesi olarak kritik rol oynadığına ilişkin bulgular ise Berkdemir ve Altun (2018) ile Başpınar (2005) tarafından ulaşılan sonuçlarla paralellik göstermektedir. Bununla birlikte, hasar oranındaki artışın kârlılık üzerinde nispeten sınırlı bir etki yarattığına ilişkin bulgu, Cummins (2017) risk temelli düzenlemelerin performans üzerindeki rolünü vurgulayan çalışmasıyla kısmi farklılık göstermektedir. Bu doğrultuda çalışma, literatürde sınırlı sayıda bulunan

sermaye yeterliliği-kârlılık ilişkisini ele alan araştırmalara ampirik katkı sunmaktadır.

Finansal analiz sonuçları uygulama açısından üç temel fayda sunmaktadır: Birincisi, şirket yönetimleri açısından prim politikaları, reasürans stratejileri, yatırım planlaması ve sermaye yönetimi gibi kritik alanlarda veri temelli karar alma süreçlerine katkı sağlamaktadır. İkincisi, finansal performansın şeffaf biçimde ortaya konması, yatırımcı güvenini artırmakta ve sektöre yönelik finansal istikrar algısını güçlendirmektedir. Üçüncüsü, düzenleyici kurumlar açısından finansal sağlığın izlenmesi ve sermaye yeterliliği kriterlerinin değerlendirilmesi için önemli göstergeler sunmaktadır.

Sonuç olarak, finansal analiz sigorta şirketlerinin kârlılık, risk ve sermaye yönetimini bütüncül bir perspektifle değerlendirmeyi sağlayan stratejik bir araçtır. Bu analizlerin düzenli olarak yapılması, sigorta şirketlerinin uzun vadeli sürdürülebilirliğini desteklemekte ve sektörün ülke ekonomisine katkısını güçlendirmektedir. Gelecekte yapılacak çalışmaların, farklı branşlar arasında karşılaştırmalı analizlerin yapılması, panel veri veya ekonometrik yöntemlerle finansal oranların kârlılık üzerindeki etkisinin test edilmesi ve makroekonomik değişkenlerle ilişkilerin incelenmesi yönünde genişletilmesi, literatüre daha kapsamlı katkılar sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Akbulut, O. Y., & Gümüşkaya, T. (2022). Hayat dışı sigorta sektöründe finansal performansın bütünlük AHP-SV ve MAIRCA yöntemleri ile analizi. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 57(3), 2426–2448. <https://doi.org/10.15659/3.sektor-sosyal-ekonomi.22.09.1941>
- Akdoğan, N., & Tenker, N. (2010). *Finansal tablolar ve mali analiz teknikleri* (13. baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Akgüç, Ö. (2008). *Mali tablolar analizi* (13. baskı). Avcıol Yayıncılık.
- Aktaş, M. (2008). İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında hisse senedi getirileri ile ilişkili olan finansal oranların araştırılması. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 37(2), 137–150.
- Ayyıldız, N. (2024). Türkiye’de sigorta şirketlerinin finansal performansı: Sigortacılık sektörü finansal oran analizi. In M. Seyhan (Ed.), *İşletme alanında seçilmiş konular* (Bölüm 2). Özgür Yayınları. <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub448.c1914>

- Başpınar, A. (2005). Finansal analiz tekniklerinin sigorta şirketi mali tablolarına uygulanması. *Maliye Dergisi*, 149(1), 5–35.
- Berkdemir, S., & Altun, N. (2018). Sigorta sektöründe oran analizi ve puanlama yöntemi. *Sakarya İktisat Dergisi*, 7(1), 70–91.
- Cummins, J. D. (2017). The future of insurance regulation: Principles-based, risk-based, or outcomes-based? *Journal of Insurance Regulation*, 36(9), 1–25.
- Çabuk, A., & Lazol, İ. (2016). *Mali tablolar analizi*. Ekin Basım Yayın.
- Çakmak, D., & Hayırsever Baştürk, F. (2019). Türk sigortacılık sektörünün 2007–2018 yıllarına ait performansının oran analizi yöntemi ile ölçülmesi ve sektörün ekonomik büyüme üzerindeki etkisi. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 235–264. <https://doi.org/10.31454/usb.634734>
- Doğan, M., & Erol, A. (2019). *Sigorta sektöründe finansal performans analizi ve risk yönetimi*. Beta Yayınları.
- Efe, Ü. (2023). Sigorta sektörü finansal analizi. In Y. Kılıç, M. F. Buğan, & A. Bayrakdaroğlu (Eds.), *Borsa İstanbul'da finansal analiz uygulamaları: Sektörler bazında incelemeler II (2018–2022)* (ss. 147–168). Özgür Yayınları. <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub255.c1151148>
- Fraser, L. M., & Ormiston, A. (2016). *Understanding financial statements* (10th ed.). Pearson.
- Gençtürk, M. (2016). *Sigorta işletmelerinde muhasebe ve finansal raporlama*. Bursa: Ekin Yayınevi.
- Hazine Müsteşarlığı. (2007, 7 Ağustos). *Sigorta ve reasürans ile emeklilik şirketlerinin mali bünyelerine ilişkin yönetmelik*. Resmî Gazete, 26606.
- İskenderoğlu, Ö., Karadeniz, E., & Ayyıldız, N. (2015). Enerji sektörünün finansal analizi: Türkiye ve Avrupa enerji sektörü karşılaştırması. *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 3(3), 86–97.
- Kalaycı, Ş., & Yılmaz, T. (2011). Sigorta sektöründe rasyo analizi yöntemi ile finansal yapının incelenmesi ve İMKB'de işlem gören sigorta şirketleri üzerine bir uygulama. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 48(559), 79–98.

- Kaya, F. (2014). *Sigortacılık muhasebesi*. İstanbul: Beta Basım Yayım.
- Kaya, A. (2020). *Sigorta muhasebesi ve finansal raporlama*. Seçkin Yayıncılık.
- Kaygusuz, S. Y. (2021). *Mali tablolar analizi: Finansal tabloların okunması ve yorumlanması (Excel uygulamalı)*. Dora Yayıncılık.
- Outreville, J. F. (2013). The relationship between insurance and economic development: 85 empirical papers for a review of the literature. *Risk Management and Insurance Review*, 16(1), 71–122. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6296.2012.01219.x>
- Önce, S. (2013). *Finansal tablolar analizi* (2. baskı). Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Öniz, C., & Aydın, Y. (2019). Türkiye’de yaşanan 2000–2001 krizlerinin sigorta sektörü üzerine etkileri; BIST’te bir uygulama. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 37, 69–85. <https://doi.org/10.30794/pausbed.557685>
- Öztürk, M. B., Çelik, M. S., & Daştan, D. (2022). Finansal risklerin firma değeri üzerine etkileri: Borsa İstanbul gıda, içecek ve tütün sektöründe bir uygulama. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(2), 419–429. <https://doi.org/10.25287/ohuibf.1075437>
- Rejda, G. E., & McNamara, M. J. (2017). *Principles of risk management and insurance* (13th ed.). Pearson.
- SEDDK. (2021a). Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu *Sigorta ve reasürans şirketleri ile emeklilik şirketlerinin finansal raporlamaları hakkında yönetmelik*. Ankara.
- SEDDK. (2021b). Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu *Sigorta ve reasürans şirketleri için tekdüzen hesap planı ve izahnamesi*. Ankara.
- SEDDK. (2024a). *Sigorta ve reasürans şirketlerinin finansal durum raporu*. Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu.
- SEDDK. (2024b). *Sigorta ve reasürans şirketlerinin finansal raporlamasına ilişkin tebliğ*. Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu.
- Tasdemir, A., & Alsu, E. (2024). The relationship between activities of the insurance industry and economic growth: The case of G-20

- economies. *Sustainability*, 16(17), 7634.
<https://doi.org/10.3390/su16177634>
- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı. (2024). *Sigorta sektörü finansal istatistikleri raporu*. Hazine ve Maliye Bakanlığı Yayınları.
- TFRS 7. (2023). *Finansal araçlar: Açıklamalar standardı*. Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu.
- Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu. (2023). *TFRS 17: Sigorta sözleşmeleri*. Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK), Ankara.
- Ulu, Ö., & Bozdemir, E. (2025). Türkiye'deki sigorta şirketlerinin karşılaştırmalı finansal analizi (2020–2024). *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Çalışmalar Dergisi*, 6(1), 124–146.
<https://doi.org/10.62001/gsijses.1681570>
- Umut, M. (2020). Sigorta şirketlerinin mali durumunun çok değişkenli diskriminant analiz yöntemiyle iyi ya da kötü olarak sınıflandırılması. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 12(22), 284–296. <https://doi.org/10.14784/marufacd.688350>
- Uyar, S. (2019). *Sigorta şirketlerinde finansal tabloların analizi*. Beta Yayınları.
- Ünal, O. (2019). Sigorta şirketlerinde teknik kâr ve mali kâr ayrımı. *Mali Çözüm Dergisi*, 29(153), 87–104.